

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Urszula Sara Zielińska

DSA-ZASK.050.6.2024.AZ
3235500.12799911.10282652
Warszawa, 01-07-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację Pana Posła Dariusza Mateckiego w sprawie ochrony rzeki **Odry, K10INT2914**, poniżej przedstawiam odpowiedzi na pytania zawarte w ww. interpelacji.

Ad. 1 - Jakie konkretne działania zostały podjęte od dnia 13 grudnia 2023 roku w celu zapobieżenia wymieraniu ryb w Odrze?

Uprzejmie informuję, że podejmowane są działania w poniższych obszarach:

W ramach działań interwencyjnych/kryzysowych od dnia 5 marca 2024 r. co tydzień odbywały się spotkania Zespołu Zarządzania Kryzysowego Ministra Klimatu i Środowiska (ZZK MKiŚ). Realizując zadania wynikające z art. 12 ust. 2c pkt. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 122) ww. Zespół na bieżąco wypracowywał rekomendacje oraz wnioski w obszarze zapobiegania, a także przeciwdziałania powstałym zagrożeniom. Natomiast od dnia 19 czerwca br., w związku ze wzrostem zagrożenia wynikającego z obecności „złotej algi” w rzece, spotkania ZZK MKiŚ zostały zastąpione cotygodniowymi spotkaniami Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Sytuacjom Kryzysowym i Zagrożeniom Środowiskowym na Rzece Odrze¹. Na spotkaniach Zespół opracowuje rekomendacje w celu ochrony ekosystemu rzeki Odra i monitoruje wdrażanie tych zaleceń przez właściwe instytucje.

Głównym narzędziem do bieżącego monitorowania ryzyka powstania zakwitów „złotej algi” jest monitoring interwencyjny przeprowadzany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ) na podstawie „Procedury monitorowania interwencyjnego *Prymnesium parvum* „złotej algi”. Jest to monitoring specjalnie przekierowany do zagrożenia związanego ze „złotą algą”. Pozwala on śledzić dynamikę wzrostu „złotej algi” na rzece Odrze oraz w już skażonych akwenach i potwierdzić jej obecność w potencjalnych ogniskach jej rozwoju. Pierwszym rezultatem monitoringu interwencyjnego jest analiza stopnia zagrożenia (stopień ostrzegawczy oraz I, II i III stopień zagrożenia), która jest udostępniona na stronie www.gov.pl/web/odra/analiza-stopnia-zagrozenia.

¹ Zarządzenie nr 256 Prezesa Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2023 r. w sprawie Międzyresortowego Zespołu ds. Przeciwdziałania Sytuacjom Kryzysowym i Zagrożeniom Środowiskowym na Rzece Odrze (M.P. 2023, poz. 696).

W odniesieniu do środków systemowych, uprzejmie informuje, że takie rozwiązania są w chwili obecnej analizowane w ramach posiedzeń Międzyresortowego Zespołu ds. Przeciwdziałania Sytuacjom Kryzysowym i Zagrożeniom Środowiskowym na Rzece Odrze. Analiza ta obejmuje m.in. działania zmierzające do obniżenia zasolenia wód rzeki Odry, w tym odsalanie wód kopalnianych przez zakłady wydobywcze oraz zwiększanie możliwości retencyjnych przez zakłady wydobywcze. W tym kontekście, w dniach 24 maja i 24 czerwca br. odbyły się spotkania MKiŚ z Zarządami KGHM S.A., JSW S.A. i SRK S.A, podczas których przedyskutowano możliwe rozwiązania służące ograniczeniu presji zakładów na rzekę Odrę.

Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (IMGW-PIB) opracował dynamiczny model hydrologiczny, który umożliwia prognozowanie sytuacji na Odrze i przegląd zrzutów przemysłowych. Testowo działa na odcinku Odry od Chałupek do miejscowości Brzeg, model umożliwia prognozowanie sytuacji na rzece z 3-7 dniowym wyprzedzeniem. Do końca lipca br. model obejmie rzekę Odrę na całej długości. Dzięki modelowi możliwe będzie uniknięcie akumulacji zanieczyszczeń w rzece. Podkreślić należy, iż model ten jest opracowywany przez IMGW-PIB w wyniku decyzji Międzyresortowego Zespołu do spraw Przeciwdziałania Sytuacjom Kryzysowym i Zagrożeniom Środowiskowym na Rzece Odrze.

Dialog ze stroną społeczną stanowi czwarty obszar działań MKiŚ, polega m.in na zwiększeniu transparentności oraz zapewnianiu udziału zainteresowanym stronom. W tym celu w dniu 28 marca 2024 r. odbyło się posiedzenie Międzyresortowego Zespołu ds. Przeciwdziałania Sytuacjom Kryzysowym i Zagrożeniom Środowiskowym na Rzece Odrze, na które zostali zaproszeni przedstawiciele Polskiego Związku Wędkarskiego i organizacji pozarządowych. Ponadto w dniu 29 maja br. odbyła się inauguracja prac Grupy Roboczej z partnerami społecznymi, która stanowi platformę dialogu pomiędzy głównymi interesariuszami w kontekście bezpieczeństwa ekologicznego Odry. Na spotkaniu ustalono harmonogram prac Grupy Roboczej oraz konkretne tematy, które będą podejmowane na kolejnych posiedzeniach (spotkania odbywają się w trybie comiesięcznym). Efekty prac Grupy będą stanowiły merytoryczne wsparcie działań MKiŚ.

W odniesieniu do działań naukowych, Instytut Ochrony Środowiska-Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ-PIB) opracował szereg ekspertyz, raportów oraz zorganizował serię konferencji naukowych. Ich celem było włączenie w działania na rzecz Odry naukowców i ekspertów, a także wymiana wiedzy, doświadczeń i spostrzeżeń, które posłużył jako wsparcie działań nakierowanych na skuteczną ochronę ekosystemu rzeki. Dodatkowo, pod nadzorem IOŚ-PIB, funkcjonuje specjalny Zespół ekspercki ds. bieżącej sytuacji na Odrze. W jego skład wchodzi specjalności ze świata nauki oraz eksperci administracji. Spotkania Zespołu odbywają się cyklicznie raz w tygodniu, a jego celem jest bieżąca analiza sytuacji na rzece Odrze oraz przygotowywanie zaleceń i rekomendacji dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Dodatkowo w swoich działaniach Instytut prowadził badania/eksperymenty związane ze zwalczaniem *Prymnesium parvum* tzw. „złotej algi”². Szczegółowe wyniki badań są udostępnione na stronie internetowej Instytutu.

Ad. 2 - Jakie kroki zostały podjęte w tym czasie w celu monitorowania i kontrolowania poziomu zanieczyszczeń w Odrze ?

Jak już zostało wskazane, w podejmowanych działaniach, głównym narzędziem do bieżącego monitorowania ryzyka powstania zakwitów „złotej algi” jest monitoring interwencyjny przeprowadzany przez GIOŚ na podstawie „Procedury monitorowania interwencyjnego *Prymnesium parvum* „złotej algi”.

W chwili obecnej monitoring interwencyjny obejmuje 12 punktów (11 punktów na rzece Odrze oraz 1 punkt na rzece Wiśle). Ponadto w zależności od potrzeb dokonywane są dodatkowe oznaczenia liczebności „złotej algi”.

W rzece Odrze i Kanale Gliwickim funkcjonuje sieć 32 automatycznych stacji pomiarowych, które zostały utworzone w ramach umowy pomiędzy IRŚ-PIB – NFOŚiGW. Wyniki tych stacji są udostępnione na stronie pomiary.gios.gov.pl/.

Ad. 3 i 4 - Jakie programy i inicjatywy zostały uruchomione w ramach ochrony ekosystemu Odry od 13 grudnia 2023 roku? Jakie środki finansowe zostały przeznaczone na realizację działań mających na celu ochronę Odry w podanym okresie?

W dniu 9 lipca br. odbędzie się we Wrocławiu spotkanie pomiędzy kierownictwem Ministerstwa Klimatu i Środowiska, a kierownictwem właściwych WFOŚiGW i NFOŚiGW. Spotkanie będzie poświęcone opracowaniu długofalowego i kompleksowego programu finansowego dla rz. Odry.

W chwili obecnej funkcjonuje 5 programów związanych z odbudową ekosystemu i różnorodności biologicznej rzeki Odry:

1. „Odbudowa ekosystemu i różnorodności biologicznej rzeki Odry” - WFOŚiGW w Katowicach,
2. „Odbudowa ekosystemu i różnorodności biologicznej rzeki Odry” - WFOŚiGW w Opolu,
3. „Odbudowa ekosystemu i różnorodności biologicznej rzeki Odry” - WFOŚiGW we Wrocławiu,
4. „Odbudowa ekosystemu i różnorodności biologicznej rzeki Odry” - WFOŚiGW w Szczecinie,
5. „Odbudowa ekosystemu i różnorodności biologicznej rzeki Odry” - WFOŚiGW w Zielonej Górze.

Celem ww. programów jest wybór i dofinansowanie zadań dotyczących wsparcia odbudowy ekosystemu rzeki. Zadania przyczyniają się do lepszego zarządzania żywymi zasobami rzeki oraz lepszej ich ochrony. Formą dofinansowania w tych programach są dotacje, a wysokość dofinansowania - do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

² [Raport z wykonania eksperymentów w zakresie neutralizacji złotej algi w śluzach Kanału Gliwickiego - Instytut Ochrony Środowiska \(ios.edu.pl\)](https://raporty.gios.gov.pl/raporty/raport-z-wykonania-eksperymentow-w-zakresie-neutralizacji-zlotej-algi-w-sluzach-kanalu-gliwickiego)

W ramach ww. programów zaplanowano kwotę do wydatkowania 14 000 000 zł, z tego na poszczególne WFOŚiGW:

wfośiGW	Kwota
WFOŚiGW w Katowicach	2 000 000,00 zł
WFOŚiGW w Opolu	3 000 000,00 zł
WFOŚiGW we Wrocławiu	4 000 000,00 zł
WFOŚiGW w Szczecinie	3 000 000,00 zł
WFOŚiGW w Zielonej Górze	2 000 000,00 zł
Razem	14 000 000,00 zł

Ad. 5 - Czy zostały wprowadzone nowe regulacje prawne lub zmienione istniejące przepisy w celu wzmocnienia ochrony Odry? Jeśli tak, proszę o przedstawienie szczegółów tych zmian?

W celu wzmocnienia ochrony rzeki Odry trwają obecnie prace nad nowelizacją ustawy z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry (Dz.U. z 2023 r. poz. 1963). Instytucją wiodącą w tym zakresie jest Ministerstwo Infrastruktury.

Ad. 6 Jakie są wyniki przeprowadzonych kontroli i badań jakości wody w Odrze od 13 grudnia 2023 roku?

W tym kontekście, jak również w uzupełnieniu odpowiedzi na pytanie nr 1, należy wskazać, że jakość wód Odry jest uzależniona od wielkości przepływu rzeki oraz ilości i jakości zrzutów dokonywanych przez podmioty korzystające z wód. Dla ochrony ekosystemu rzeki Odry przed „złotą algą”, kluczowym parametrem jest zasolenie wód.

Wyniki badań jakości wód przeprowadzonych w ramach monitoringu interwencyjnego GIOŚ oraz przez automatyczne stacje pomiarowe dostępne są na stronie: <https://www.gov.pl/web/odra/badania-odry>.

Warto zaznaczyć, że na poziomie operacyjnym funkcjonuje Grupa robocza ds. rekomendowania ograniczenia zrzutów. Celem cotygodniowych spotkań jest przeciwdziałanie kumulacji ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do wód poprzez retencjonowanie, ograniczenie zrzutów oraz wykorzystanie możliwości gospodarki wodnej, by zapobiegać pogorszeniu dotychczasowych parametrów wody. W skład grupy roboczej wchodzi przedstawiciele PGW WP, IMGW-PIB, GIOŚ, MP, MKiŚ oraz zakładów wydobywczych.

Z wyrazami szacunku

Urszula Zielińska
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM.